

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 1077
Tarih : 16.02.2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Özellikle Cizre'de olmak üzere, Ağustos 2015'ten beri ilan edilen sokağa çıkma yasaklarında hayatını kaybedenlerin otopsi işlemleri ile sivil kayıplara dair yürütülen soruşturmaların uluslararası ilke ve standartlara uygunluğunun araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Bedia ÖZGÖKÇE ERTAN

Van Milletvekili

GEREKÇE

Diyarbakır'ın Sur ilçesinde 2 Aralık 2015, Şırnak'ın Cizre ilçesinde 14 Aralık 2015 tarihinden itibaren devam eden sokağa çıkma yasaklarında birçok insan hakları ihlali meydana gelmektedir. Maalesef yasaklı bölgelerde yaşayan sivillerin kurtarılması için Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvurular sonuç vermemiş ve çok sayıda sivil hayatını kaybetmiştir. Bugüne kadar 7 şehrin 20 ilçesinde ilan edilen sokağa çıkma yasaklarında 300'ü aşkın yurttaşımız yaşamını yitirdi. Özellikle Ocak sonundan itibaren sıklıkla TBMM gündemine getirmeye çalıştığımız üç bodrumda bulunan yaralılarından gelen ölüm haberleriyle bilanço daha da ağırlaşmıştır.

Bu kadar ölümün gerçekleştiği bir dönemde yapılması gereken, etkili bir soruşturma yürüterek sivil kayıplardan sorumlu olanları tespit etmek ve yargılamaktır. Bu gibi durumlar için hem Avrupa Konseyi hem de Birleşmiş Milletler düzeyinde çeşitli ilkeler belirlenmiştir. AIHM, 2001 yılında M. ve Diğerleri v. Birleşik Krallık Davasında verdiği kararla özellikle kamu görevlilerinin sebep olduğu yaşam hakkı ihlallerine dair etkin soruşturmanın şartlarını belirlemiştir. "Jordan Prensipleri" olarak bilinen bu ilkelere göre soruşturma makamları yaşam hakkı ihlali hakkında bilgi alır almaz re'sen harekete geçmeli; olayla ilgili tüm deliller mümkün olan en iyi şekilde ve kısa sürede toplanmalı; soruşturmayı yürüten görevli bağımsız olmalı ve soruşturma en kısa sürede devam etmelidir.

Öte yandan, insan hakları ihlalleri ve işkence sonucu meydana geldiği düşünülen ölümlerde otopsi sırasında uyulması gereken kuralları ayrıntılı bir şekilde açıklayan BM Hukuk Dışı, Keyfi ve Yargısız İnfazların Önlenmesine ve Soruşturulmasına İlişkin El Kılavuzu (Minnesota Protokolü) 13 Aralık 1989 tarihinde kabul edilmiştir. Minnesota Protokolü'ne göre her şüpheli ölüm için soruşturma açılması ve bağımsız bir komisyon tarafından yürütülecek bu soruşturmanın yeterli bir otopsiyi içermesi, otopsinin uzman kişilerce yapılması, otopsiye bağımsız hukukçuların da refakat etmesi ve otopsi raporu da dâhil olmak üzere soruşturma sonuçlarının kamuoyuna sunulması gerekmektedir. HSYK da 18 Ekim 2011 tarihinde yayınladığı 9 No'lu genelge ile yaşam hakkı ihlallerinde bu protokolün uygulanması talimatını vermiştir.

Özellikle geçtiğimiz hafta Cizre'de üç bodrumdan çıkarılan cenazelere dair gerek milletvekillerimiz gerekse yereldeki insan hakları örgütleri ve avukatlardan gelen haberler bu düzenlemelere uyulmadığı şüphelerini güçlendirmektedir. Öyle ki, cenazelerin otopsi için birden fazla şehre gönderilmesi çok sayıda soruna yol açmıştır. Kaç cenazenin mahallelerden çıkarıldığı ve illere nakledildiği bilinmediği için yakınlarından haber almayan ailelerin belirsizliği devam etmektedir. Aileler teşhis için hangi ile gideceğini bilemeyerek şehir şehir dolaşmak zorunda bırakılmıştır. Ayrıca, Cizre'de alınan kan örneklerinin bütün hastanelere dağıtılıp dağıtılmadığı da bilinmemektedir. En önemlisi de, İçişleri Bakanlığı tarafından operasyonların bittiği duyurulmasına rağmen ilçenin henüz açılmaması delillerin karartıldığı şüphelerini uyandırmaktadır.

Yaşam hakkı ihlallerinde işletilmesi gereken süreç ve özellikle Cizre’de olmak üzere hayatını kaybedenlerin otopsi işlemlerine ilişkin şikâyetler yukarıda özetlenmeye çalışılmıştır. Sokağa çıkma yasaklarında hayatını kaybedenlerin otopsi işlemleri de dâhil olmak üzere bütün bir soruşturma sürecinin uluslararası insan hakları ilkeleri ve standartlarına uygunluğunun araştırılması amacıyla TBMM tarafından irade gösterilerek bir meclis araştırması açılmasını talep ederim.

1. İdris Baluken
HDP Diyarbakır Milletvekili

2. Filiz KERESTECİOĞLU
HDP İstanbul Milletvekili

3. Garo PAYLAN
HDP İstanbul Milletvekili

4. Huda KAYA
HDP İstanbul Milletvekili

6. Müslüm DOĞAN
HDP İzmir Milletvekili

8. Ali ATALAN
HDP Mardin Milletvekili

9. Erol DORA
HDP Mardin Milletvekili

11. Mithat SANCAR
HDP Mardin Milletvekili

13. Ahmet YILDIRIM
HDP Muş Milletvekili

14. Burcu ÇELİK ÖZKAN
HDP Muş Milletvekili

15. Besime KONCA
HDP Siirt Milletvekili

16. Kadri YILDIRIM
HDP Siirt Milletvekili

17. Aycan İRMEZ
HDP Şırnak Milletvekili

18.

19. Ferhat ENCU
HDP Şırnak Milletvekili

20. Leyla BİRLİK
HDP Şırnak Milletvekili

21. Dilek ÖCALAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

22. İbrahim AYHAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

23. Osman BAYDEMİR
HDP Şanlıurfa Milletvekili

24. Alican ÖNLÜ
HDP Tunceli Milletvekili

27. Nadir YILDIRIM
HDP Van Milletvekili

28. Tuğba HEZER ÖZTÜRK
HDP Van Milletvekili